

□ **Mehmet Taşkıran**
Bağımsız Yazar

ANADOLU'DA BİR NOGAY KÖYÜNDE ETNİK ÇEŞİTLENME ETHNIC DIVERSITY IN A NOGHAY VILLAGE IN ANATOLIA

Boğazören (Köstengil), Konya ili, Kulu ilçesine bağlı, 1850'li yıllarda, Rus mezaliminden kaçarak Romanya üzerinden Osmanlı İmparatorluğuna sığınan Nogay Türklerinden Temirbek Ata ve kabilesi tarafından kurulduğu köyde yaşamış olanların sözlü olarak kuşaktan kuşağa aktardıklarına dayalı olarak bilinmektedir.

1975 yılında köy caminin yenilenmesi amacı ile yapılan yıkım çalışmaları sırasında, caminin 1865 yılında yapıldığını orada bulunan bir büyüğümüzün bulduğu Osmanlı rakamları ile yazılmış taştan okuduğunu duymuştum. Daha sonra 1865'te Rus general Suvorov'un katliamından kaçanlardan ve Paşatav adı verilen , Şereflikoçhisar ve Bala ilçeleri arasındaki mevkie yerleşenlerden de gelip köye dahil olanlar olduğu bilinmektedir.

1930'lu yıllarda, Erzurum ve Muş-Malazgirt'ten gelen Kürt kökenli üç kabile ve tarihini bilemediğimiz bir dönemde Sivas ilinden gelen (sonradan Müslümanlığı seçen) bir aile ile 1945'li yıllarda Bulgaristan'dan göç eden bir aile ve komşu Yaraşlı köyünden göç eden iki aile daha köye yerleşmişlerdir.¹ Köye dışarıdan gelen bu aileler köydeki yerleşik kültüre adapte olmuş, ait oldukları kültür yerine neredeyse bütünüyle Nogay-Türk kültürünü ve yaşam tarzını benimsemişlerdir. Bu 'göçmen' aileler de 'Nogay çayı olmadan karnı doymayanlar'dan olmuşlardır. Bu aileler ile köy kurucuları arasında artık ayrılık gayrılık kalmamış ve kız alışverişi ile sosyal dolu kaynaşması da gerçekleşmiştir.

Bu köy farklı dil ve kültürlerin harmanlandığı 'mozaik' için en mükemmel bir örnektir. Ancak son siyasal ve toplumsal gelişmelerden sonra bir tür etnik ve kültürel bakımdan eskiye dönüş, bir tür eski kültürün yeniden canlandırılma süreci başlamıştır.

Nogay Türklerinin yaşadığı bu köyde, Türkçenin bir kolu olan Nogay Türkçesinin giderek niçin yok olmaya başlamıştır? Bunun birincil sebebi, Boğazören köyü; doğusundaki Ağılbaşı bir Nogay Köyü iken şimdi % 85 oranında Türkmenleşmiştir. Güneyinde Karacadağ (Kürt), güneyinde Yaraşlı (Türkmen) ve batısındaki Arşincı (Kürt) köyleri ile çevrili olduğundan ve günlük hizmet alımlarının tamamına yakınına da Kürt asıllı olan ve Arşincının batısındaki Hisar ve Kırkpınar, Ağılbaşı'nın kuzeyindeki, Altılar,

¹ Bu ailenin de ayrı bir dili olduğunu belirtmek için bu tanım yapılmıştır.

Dipdede, Tavlıören, Karacadağın güneyindeki Tavşançalı, Zincirlikuyu gibi Kürt kökenli nakliyeciler ve diğer esnaf ve sanatkardan* sağladıkları ifade edilirse, zaten fotoğraf ortaya çıkıyor.

Köyden ilçe merkezine gitmek için veya Ankara ve Konya'ya diğer Nogay köyleri veya komşu köylerdeki çeşitli etkinliklere katılmak için Kürt kökenli köylerin ulaşım araçlarından yararlanmaktadırlar. Ancak bu ulaşım aracına binen Nogaylara rağmen diğer yolcular genellikle kendi ana dillerinde konuşmakta, bir bakıma Nogayları yok saymaktadırlar. Oysa Nogaylar o köylerden biri herhangi bir nedenle Nogaylar arasında oldukları zaman Nogaylar ana dillerini, Nogayca'yı kullanmazlar. Bunun yerine Türkiye Cumhuriyetinin içinde yaşayan hangi köken veya etnik gruba sahip olsalar da, anlaşabilecekleri bir dilde yani, Türkçe konuşurlar.

Bu durumda Nogayların çalışma saatinin neredeyse tamamını farklı bir dil ortamında geçirdiklerini düşünürsek Nogaycanın aktif olarak kullanılma süresinin çok kısaldığını görürüz. Nogaycanın bilhassa küçük çocuklar arasında ana dili olma özelliği kaybolmaya yüz tutmuş durumdadır.

Son dönemlerde ülkemde yaşanan kültürel ve etnik canlanmanın, köklere ve kimliklere yönelişin Boğazören köyüne yansımaları istendik yönde değildir. Köyün yardımlaşma ve dayanışma anlayışı kaybolmuş, yaşanan demografik çeşitlenme ile insanları birbirlerine yabancı duruma gelmiştir.

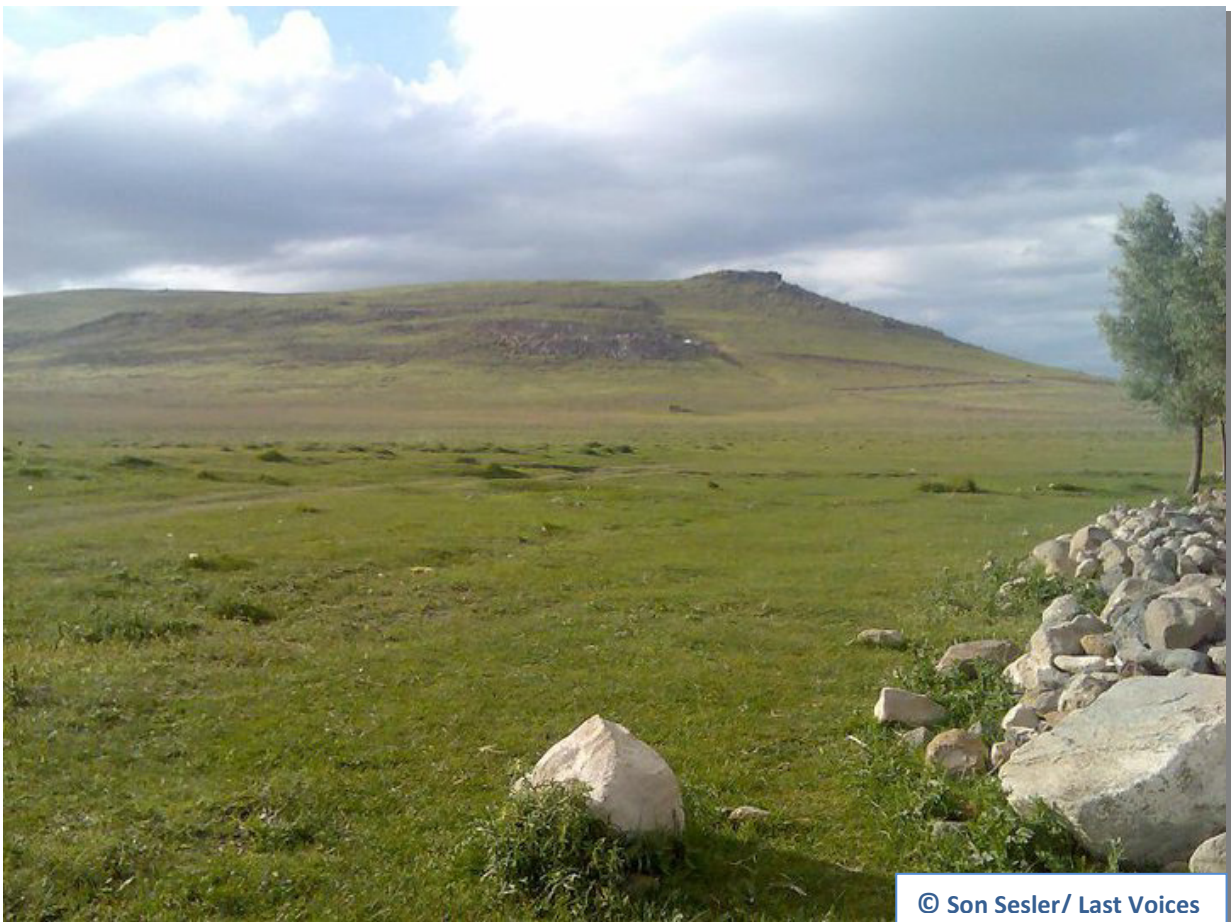
Bir ekmek ele alındığı zaman, kimse içindeki unu, tuzu ve suyu saymaz sadece "ekmek" der, bu bir bütünlüğün sembolüdür. Eğer biri buna 'un', biri 'tuz', bir diğeri 'su' derse ve her birini ayrı değerlendirirse 'ekmek' vasfı kaybolur.

Bizim köyümüzde böylece ekmek olmaktan çıkmış, her bir unsuru ayrı değer olmaya çalışarak ekmeğin tadını kaybettirmişlerdir.

© Son Sesler/ Last Voices

© Son Sesler/ Last Voices

© Son Sesler/ Last Voices

© Son Sesler/ Last Voices

